

**Posudek diplomové práce Karolíny Coufalové *Snová imaginace a metafyzická reflexe*
v povídkách Jaroslava Havlíčka**

Ve své diplomové práci se Karolína Coufalová zaměřila na analýzu a výklad díla prozaika Jaroslava Havlíčka. Jedná se o potěšitelnou volbu, neboť jakkoli je Jaroslav Havlíček chápán jako nezpochybnitelná součást vrcholů české meziválečné prózy, živé a aktuální interpretace jeho děl v horizontu posledních deseti patnácti let bychom spočítali na prstech jedné ruky. Další podnětnou součástí zadání diplomové práce je její zaměření na Havlíčkovu povídkovou tvorbu, která se ocitla – ve srovnání s velkými románovými pracemi – v kontextu kritické a odborné reflexe přece jen v ústraní.

Svou diplomovou práci autorka rozvrhla do tří pracovních oddílů. V prvním z nich se soustředí na žánrové vymezení Havlíčkových povídek na pozadí konfrontace psychologických hledisek s žánrem kriminální povídky, grotesky a parodie, dále pohádky, podobenství a legendy. Další z tematických bloků zaujímá problém snu, snové imaginace, popřípadě vize či halucinace na pozadí vztahování se hrdinů k žité skutečnosti. Tato kapitola podle mého názoru představuje vrchol práce – autorka ji rozčlenila do tří pododdílů, v nichž konfrontuje problematiku dětské imaginace, kterou staví do kontrastu k racionální reflexi, dále se zde věnuje rozvíjení tématu snu, halucinace a vize. V neposlední řadě pak diplomantka uvažuje nad nesporně podnětnými souvislostmi vycházejícími z otázky snění jako vytváření iluze a odmítnutí skutečnosti. Finálem práce je poté kapitola věnovaná problematice ztvárnění metafyzické reflexe, a to na pozadí hledání Boha v Havlíčkových prózách, popř. hledání a kritiky různorodých podob metafyzických přesahů v představách člověka.

K jednoznačným kladům diplomové práce Karolíny Coufalové patří podle mého názoru v první řadě nezvykle vyzrálý jazyk, který zcela suverénně přechází z oblasti literárněvědné

analýzy do oblasti psychologické terminologie, aby z obou oblastí vytěžil to podstatné pro pojmenování konkrétních jedinečných jevů přítomných v drobných Havlíčkových prózách. Tato dispozice se zúročila – jak jsem již uvedl – zejména v kapitole věnované problematice snu, chápaného v napětí mezi představou a realitou. Zde diplomantka učinila několik důležitých a inspirativních poznámek, v nichž se nebývale koncentruje pojmenování stěžejních silokřivek Havlíčkova umění a nabízí se srovnání návazností na Havlíčkovy zřejmé literární předchůdce z řad moderny a avantgardy.

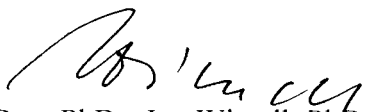
Právě tato dimenze však zůstává v práci Karolíny Coufalové – řekněme – latentně přítomná a přímo vyzývá k dalšímu rozšíření – jde zejména o přesnější analýzu modernistických impulzů, a to ve smyslu návaznosti zejména na dekadetní koncept, stejně jako na symbolistní rámeček, v němž bezesporu jednoznančně vystupuje osobnost Demlova, zejména ve hrůzných vizích mrtvolné země, propadající se do lhostejného vesmíru apod. Za podstatnou úvahu by rovněž stála Havlíčkova snová imaginace ve srovnání s postupy francouzského i českého surrealismu. Tato konfrontace by bezesporu podnítila mnohdy až zautomatizované přiřazování Havlíčka do kontextu psychologické prózy a ukázala by na možnosti širšího prolnutí jeho díla s vrcholnými aspekty moderní české literatury.

Jak jsem uvedl výše, jedním z nesporných přínosů práce Karolíny Coufalové je vyzrálé nakládání s odborným jazykem různorodé provenience, koncentrované do umění lapidárního pojmenování konkrétního estetického problému. Tato dispozice se osvědčila zejména v prvních dvou problémových kapitolách, kdy před našima očima pracuje psycholog a literární vědec v jedné osobě. Nicméně i zde se setkávám s pasážemi, které se opírají o – podle mého názoru – nadbytečné popisování různorodých dějových vazeb, aniž by z tohoto popisu autorka těžila při vlastní interpretaci. Samozřejmě – připomenutí dějového sledu je vždy na místě, ovšem výhradně jako podnět pro interpretační výkon, popř. pro typologizační skicu.

Tento problém nejvýrazněji vystoupil do popředí zejména v kapitole věnované hledání boha, popřípadě hledání širšího metafyzického aspektu v Havlíčkově práci. Karolína Coufalová se tu ocitla u paty velikého problému moderního umění. Pro jeho řešení již ovšem živá korespondence mezi uměnovědným a psychologickým odborným arzenálem, která se natolik osvědčila u předchozích kapitol, nestačí. Ke slovu se dostává výrazný nábožensko-teologický problém, který se v souvislosti s moderním uměním a filozofií rozrostl do celé řady významově souvisejících faset a povýšil Havlíčkovu dílo nad rámec standardní psychologické prózy. Hodnota diplomantčiny práce, jejíž výrazové možnosti se tu podstatně zúžily, tu prozatím spočívá v základním, byť stylově kultivovaném uspořádání materiálu Havlíčkových drobných próz a v hrubém zmapování výskytu rozličných metafyzických motivů a témat v této části autorova díla. Typologizace a hlubší interpretační zapojení těchto významových vazeb do širších souvislostí Havlíčkova díla jako celku i soudobé domácí prózy ale zůstává pro diplomantku velikou výzvou.

Shrnuji – diplomová práce Karolíny Coufalové představuje ve všech ohledech vyzrálý a inspirativní výkon; velice rád ji proto doporučuji k obhajobě.

Praha, září 2008

Doc. PhDr. Jan Wiendl, PhD.